

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2017 m. gegužės 18 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Stasio Gagio, Irmanto Jarukaičio (kolegijos pirmininkas) ir Romano Klišausko (pranešėjas),

teismo posėdyje rašytinio proceso apeliacine tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „Lietuvos rytas“ apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2015 m. gruodžio 14 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „Lietuvos rytas“ skundą atsakovui Visuomenės informavimo etikos asociacijai (trečiasis suinteresuotas asmuo – Teisėjų taryba, atstovaujama Nacionalinės teismų administracijos) dėl sprendimo panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

Pareiškėjas uždaroji akcinė bendrovė „Lietuvos rytas“ (toliau – ir pareiškėjas, UAB „Lietuvos rytas“) kreipėsi į teismą su skundu, prašydamas panaikinti Visuomenės informavimo etikos komisijos (toliau – ir Komisija) 2015 m. rugpjūčio 17 d. sprendimą Nr. EKS-7/15.

Nurodė, kad Komisijos sprendimas nėra motyvuotas, jame nėra nurodoma, kuo pasireiškė padarytas pažeidimas (kuris konkrečiai žodis, jų junginys, frazė yra netaisyklinga, nelogiška, neatitinka bendrinės kalbos (tarties, kaitybos, žodžių vartojimo normoms). Dėl Komisijos sprendimo turinio trūkumų yra ne tik neaiškus pats pažeidimo pobūdis ir kuo jis pasireiškė, bet kartu yra apribota pareiškėjo teisė motyvuotai ginčyti Komisijos sprendimą. Teisėjai yra priskirtini prie viešų asmenų, kurių atžvilgiu taikomi kitokie privataus gyvenimo apsaugos standartai negu kitiems asmenims. Kritiškesnė nuomonė apie viešą asmenį gali būti pateisinama, o atsakomybė už žurnalisto pareikštą faktą ar nuomonę, susijusią su viešu asmeniu, taikytina tik nustačius, kad žurnalistas piktnaudžiavo teise reikšti nuomonę, o sprendžiant, ar buvo piktnaudžiauta šia teise, turi reikšmės, kad nuomonė išreikšta apie viešą asmenį, su kuriuo susiję duomenys gali būti labiau interpretuojami.

Atsakovas Visuomenės informavimo asociacija prašė pareiškėjo skundą atmesti.

Paaiškino, kad publikacijoje buvo pateiktas vienpusis – kritiškas aprašomos situacijos vertinimas, o pačiame publikacijos pavadinime „Kvailystės šlampuoja kietakakčiai teisėjai“ buvo panaudotos apibendrinančiai nepagarbiai teismų veiklą vertinančios bei menkinančios lingvistinės formuluotės. Publikacijoje viešųjų asmenų kritikos ribos buvo akivaizdžiai peržengtos – nepagarbiai ir menkinančiai buvo pasisakyta ne tik apie konkrečių viešųjų asmenų darbą, bet ir apie visą teismų veiklą. Komisija pagrįstai ir teisėtai priėmė skundžiamą sprendimą, kuriuo pripažino, jog publikacijoje buvo pažeistos Žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso (toliau – ir Kodeksas) 23

straipsnio nuostatos, įpareigojančios žurnalistus laikytis vieno svarbiausių profesinių reikalavimų – kalbos kultūros reikalavimo.

Trečiasis suinteresuotas asmuo Teisėjų taryba su skundu nesutiko.

Nurodė, kad publikacijoje kritikuojamas iš esmės vienas teismo sprendimas, t. y. sprendimas sustabdyti viešojo pirkimo procedūras. Vien formalus šiuo aspektu priimtų teismo procesinių sprendimų skaičius nesuteikė publikacijos rengėjui teisės jos pavadinime panaudoti išraiškos priemonės, sudarančias prielaidas tam, kad skaitytojas pavadinime išreikštą nepagarbią kritiką priskirtų apskritai teismų veiklai, juolab kad visuotinai žinoma, jog nemenka dalis skaitytojų dėl informacijos gausos peržvelgia tik publikacijų pavadinimus ir (ar) jų iliustracijas.

II.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2015 m. gruodžio 14 d. sprendimu pareiškėjo skundą atmetė.

Teismas nustatė, kad byloje kilo ginčas dėl Visuomenės informavimo etikos komisijos 2015 m. rugpjūčio 17 d. sprendimo Nr. EKS-7/15, kuriuo konstatuota, jog Vakarų Deksnio publikacijoje „Kvailystes štampuoja kietakakčiai teisėjai“ (Lietuvos rytas, 2015 m. balandžio 29 d.) buvo pažeistos Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 23 straipsnio nuostatos bei UAB „Lietuvos rytas“ įpareigotas paskelbti šį sprendimą dienraštyje „Lietuvos rytas“.

Išanalizavęs bylos faktines aplinkybes ir teisinį reguliavimą, teismas sprendė, kad publikacijoje vartojama sąvoka „kietakakčiai“ yra užgauli ir įžeidžianti. Pagal Kodekso 23 straipsnį: „Taisyklinga kalba, kalbos kultūra – yra vienas svarbiausių žurnalistų profesinių reikalavimų“, taigi toks kriterijus Kodekse yra aiškiai paskelbtas, pareiškėjas apie jį žinojo ir turėjo juo vadovautis. Teismo vertinimu, publikacijos antraštė buvo užgauli ir skundžiamame sprendime pagrįstai konstatuota, kad publikacija Kodekso reikalavimų neatitiko.

Teismas sutiko su pareiškėjo argumentu, kad publikacijoje yra reiškiamas kritika daugiau negu vienam teisėjui. Antra vertus, teismas pažymėjo kad publikacijoje buvo kritikuojamas iš esmės vienas teismo aktas – sustabdyti to paties viešojo pirkimo procedūras. Be to, ši publikacijos antraštė nėra informatyvi, gali būti interpretuojama kaip apibendrinanti visos teismų sistemos darbą, t. y. ir tų teisėjų, kurių veikla publikacijoje nekritikuojama.

Teismas akcentavo, kad iš skundžiamo sprendimo turinio yra aišku, kokia publikacijos dalis neatitiko Kodekso reikalavimų, skundžiamame sprendime yra aptarti reikšmingi faktai ir teisės aktai, konstatuota, kad kritikuojant teismų darbą privalu tai daryti neįžeidžiai, paisant kalbos kultūros, publikacijos pavadinime pavartotos teisėjų darbą menkinančios nepagarbios formuluotės, todėl, teismo vertinimu, pareiškėjo argumentai dėl skundžiamo sprendimo atitikimo teisės aktų reikalavimams yra nepagrįsti, šis aktas yra motyvuotas tinkamai, suprantamas ir atitinka individualiems administraciniams aktams keliamus reikalavimus.

Byloje taip pat pabrėžta, kad tinkamu teisės būti išklaustam užtikrinimu paprastai laikoma galimybė tokį aktą apskusti ir išsakyti savo argumentus teisminiame procese. Taigi, teismas sprendė, kad pareiškėjo dėstomi nusiskundimai dėl procedūrinių pažeidimų šiuo atveju neesminiai ir byloje surinkti įrodymai nepatvirtina procedūrinių pažeidimų priimant skundžiamą sprendimą, dėl kurių nustatyta tvarka pakartotinai išnagrinėjusi Teisėjų tarybos kreipimąsi, Komisija galėtų prieiti prie kitokios išvados, negu yra pateikta skundžiamame sprendime.

Atsižvelgęs į išdėstytą teisinį reguliavimą, byloje surinktų įrodymų visumą ir nustatytas faktines aplinkybes, teismas darė išvadą, kad skundžiamas Komisijos 2015 m. rugpjūčio 17 d. sprendimas priimtas tinkamai taikant materialinės teisės normas, laikantis jų priėmimo tvarkos, atitinka tokio pobūdžio administraciniams aktams keliamus reikalavimus.

III.

Pareiškėjas pateikė apeliacinį skundą, kuriuo prašo panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir priimti naują sprendimą – pareiškėjo skundą tenkinti.

Apeliaciniame skunde nurodo tokias pat aplinkybes, kaip ir skunde pirmosios instancijos teismui. Pabrėžia, kad nebuvo paaiškinta ir detalizuota, kodėl sąvoka „kietakakčiai“ laikytina įžeidžiančia. Sąvokos įžeidumo traktavimas yra vertinamojo pobūdžio (ką pripažino ir pirmosios instancijos teismas), tačiau konstatuodamas, kad sąvoka „kietakakčiai“ yra įžeidi, teismas nepateikė šalių argumentų ir pateiktų įrodymų analizės, taip pat – motyvų. Kitiškai vertina teismo argumentus, atmetant byloje pateiktą specialisto išvadą dėl sąvokos vertinimo. Pareiškėjas akcentuoja, kad procedūriniai pažeidimai Komisijoje buvo esminiai, kadangi pareiškėjui pirma buvo taikyta „individuali nepalanki priemonė“ (apie kurią jis privalėjo paskelbti viešai), o tik po to suteikta teisė būti išklausytam (kaip ši teisė traktuojama pirmosios instancijos teismo sprendime). Pažymi, kad nagrinėjamu atveju kyla abejonių dėl teisėjų nešališkumo, kadangi bylą nagrinėja bylos baigtimi suinteresuoto asmens – Teisėjų tarybos – atstovaujami asmenys.

Atsakovas Visuomenės informavimo etikos asociacija atsiliepime prašo pareiškėjo apeliacinį skundą atmesti.

Nurodo, kad buvo vertinama ne tik pati sąvoka „kietakakčiai“, bet visi publikacijoje pavartoti žodžiai, jų junginiai ir bendra jų prasmė.

Trečiasis suinteresuotas asmuo – Teisėjų taryba, atstovaujama Nacionalinės teismų administracijos, atsiliepime prašo pareiškėjo apeliacinį skundą atmesti.

Kartoja tokius pat argumentus, kaip ir atsiliepime į pareiškėjo skundą. Akcentuoja, kad pareiškėjas motyvų, susijusių su galimu teismo šališkumu, nenurodė bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme. Mano, kad pastarieji pareiškėjo motyvai yra nepagrįsti. Pažymi, kad specialistas išvadoje vertino tik pavienius žodžius, bet ne tikrąją publikacijos antraštės prasmę. Nesutinka su pareiškėjo argumentais dėl teismo šališkumo.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV.

Byloje nagrinėjamas ginčas dėl Visuomenės informavimo etikos komisijos 2015 m. rugpjūčio 17 d. sprendimo Nr. EKS-7/15, kuriuo pripažinta, kad Vakario Deksnio publikacijoje „Kvailystes štampuoja kietakakčiai teisėjai“ (Lietuvos rytas, 2015 m. balandžio 29 d.) buvo pažeistos Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 23 straipsnio nuostatos bei UAB „Lietuvos rytas“ įpareigotas paskelbti šį sprendimą dienraštyje „Lietuvos rytas“.

Šis sprendimas grindžiamas išvada, kad publikacijos pavadinime „Kvailystes štampuoja kietakakčiai teisėjai“ yra pavartotos teisėjų darbą menkinančios nepagarbios formuluotės, kas neatitinka Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 23 straipsnio reikalavimų.

Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 23 straipsnyje nustatyta, kad „Žurnalistas turi būti profesionaliai pasirengęs; taisyklinga kalba, kalbos kultūra - yra vienas svarbiausių žurnalisto profesinių reikalavimų.“

Byloje nagrinėjamu atveju šalys skirtingai interpretuoja bei pateikia priešingus publikacijos pavadinimo „Kvailystes štampuoja kietakakčiai teisėjai“ vertinimus. Pareiškėjo vertinimu publikacijos pavadinimas atitinka kalbos kultūros reikalavimus, o atsakovo bei trečiojo suinteresuoto asmens vertinimu publikacijos pavadinimas šių reikalavimų neatitinka.

Kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, kad Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 23 straipsnyje vartojama sąvoka „kalbos kultūra“ yra vertinamojo pobūdžio kriterijus, susijęs su kokybiniu tam tikro žodžio, išsireiškimo ar jais išreiškiamos minties, kurie žurnalisto buvo pateikti viešai, vertinimu. Ar žurnalisto viešai pateikti tam tikri žodžiai, išsireiškimai bei jais išreiškiamos mintys atitinka kalbos kultūros reikalavimus, yra vertinama kiekvienu atveju atskirai, atsižvelgiant į šių žodžių, išsireiškimų bei jais išreiškiamų minčių atitikimą įteisintai leksikai, etikos ir etiketo reikalavimus, o taip pat ir į visuomenėje egzistuojančių moralės bei dorovės normų reikalavimus.

Toks šios teisinės kategorijos pobūdis lemia, kad kiekvienu konkrečiu atveju šį vertinimą turi atlikti atitinkama valstybinės valdžios institucija bei teismas, atsižvelgdami į individualias bylos aplinkybes.

Pagal bendrąsias įrodymų vertinimo bei faktinių aplinkybių nustatymo taisykles, šį vertinimą gali atlikti pats teismas arba tai jis gali padaryti panaudojęs atitinkamų specialistų žinias (ABTĮ 61-62 str.).

Iš bylos matyti, kad pareiškėjas teismui pateikė, o teismas priėmė A. Smetonos, kaip dabartinės lietuvių kalbos specialisto, išvadą, kuria konstatuota, jog ginčijamos publikacijos pavadinimas atitinka kalbos kultūros reikalavimus.

Iš teismo sprendimo matyti, kad teismas šia išvada nesirėmė bei ją atmetė, tai motyvuodamas tik tuo, kad ji yra pateikta lingvistiniu, o ne teisiniu aspektu. Šiuo atveju akivaizdu, kad specialisto išvada galėjo ir turėjo būti duota tik lingvistiniu aspektu, nustatant ar publikacijos pavadinimas „Kvailystes štampuoja kietakakčiai teisėjai“, lingvistine prasme atitinka kalbos kultūros reikalavimus, nes teisinį įvertinimą, kaip taisyklė atlieka teismas. Todėl tokia teismo motyvacija, atmetant specialisto išvadą duotą dėl bylos nagrinėjimo dalyką sudarančio klausimo, yra nepakankama.

Paprastai, įrodymai, kurie yra gauti panaudojus specialias žinias gali būti paneigiami tik kitų specialių žinių pagalba arba nustačius, kad gaunant šiuos įrodymus, specialias žinias panaudojo nekompetentingas asmuo, buvo panaudoti neteisingi išeities duomenys arba kad buvo pritaikyti netinkami tyrimo metodai.

Kadangi pirmosios instancijos teismas tokių argumentų teismo sprendime nenurodo, todėl jo sprendimas negali būti pripažintas pagrįstu, nes teismas, pagal įrodymų vertinimo taisyklių reikalavimus, motyvuotai neatmetęs minėtos specialisto išvados, sprendimą dėl ginčo baigties grindė prieštariniais įrodymais.

Šiuo atveju pažymėtina ir tai, kad įrodymų rinkimas bei vertinimas, pasitelkiant specialias žinias, pasižymi tam tikra specifika. Tokie įrodymai, paprastai, surenkami bei įvertinami teismo posėdžio metu, teismui paskyrus tam tikras ekspertizes ar iškvietus ir išklausius tam tikrus specialistus. Tokios procedūros laikymasis užtikrina visų procesų dalyvių teisę dalyvauti tokio pobūdžio įrodymų rinkime bei vertinime, nes yra sudaromos galimybės visiems proceso dalyviams formuluoti klausimus ekspertams ar specialistams, išreikšti nuomonę dėl ekspertinės įstaigos ar atitinkamo specialisto parinkimo, kuris nešališkai ir objektyviai galės atlikti jam pavestą užduotį ir panašiai.

Byloje nagrinėjamu atveju, A. Smetonos išvada yra gauta pareiškėjo iniciatyva, publikacijos pavadinimo „Kvailystes štampuoja kietakakčiai teisėjai“ tyrimo, kalbos kultūros aspektu, neatlikus teisme. Tai lėmė, kad pareiškėjas vienas pats suformulavo klausimus specialistui bei pasirinko konkretų asmenį, kuris turės duoti išvadą. Tai reiškia, kad byloje nagrinėjamu atveju, priimant į bylą A. Smetonos išvadą, kaip įrodymą, iš kitų proceso dalyvių buvo atimta teisė reikšti nušalinimą šiam asmeniui bei atimta galimybė jiems pasinaudoti kitomis suteiktomis procesinėmis teisėmis šioje srityje (ABTĮ 47; 62 str.).

Visa tai sudaro pagrįstą pagrindą abejoti A. Smetonos, kaip specialisto duotos išvados visapusiškumu, objektyvumu ir nešališkumu.

Dėl šių priežasčių teismo sprendimas yra naikinamas, bylą perduodant pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, tikslu surinkti papildomus įrodymus, kurių pagalba būtų pašalinti esantys prieštaravimai bei pašalintos abejonės dėl surinktų įrodymų (ABTĮ 141 str. 1 d. 2 p.).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 140 straipsnio 1 dalies 4 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

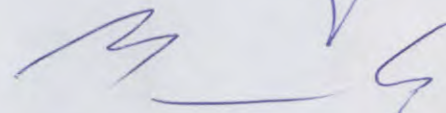
Pareiškėjo uždarnosios akcinės bendrovės „Lietuvos rytas“ apeliacinį skundą tenkinti iš dalies.

Panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2015 m. gruodžio 14 d. sprendimą ir perduoti bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.
Nutartis neskundžiama.

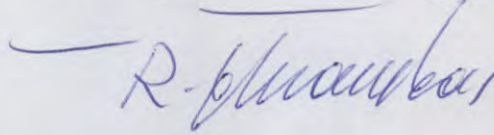
Teisėjai

Stasys Gagys

Irmantas Jarukaitis

Romanas Klišauskas